

KUSTBON

Prenumerationspris:

¹/₁ år Ekr. 2:—
¹/₂ " " 1:—

Estlandssvensk tidning

Utgivare och redaktör: N. Blees, Rütli 9, Tallinn

Pren. pris till utlandet:

¹/₁ år Ekr. 3:—
¹/₂ " " 1:50

Kulturellt samfund Sverige — Estland bildat i Göteborg.

De båda ländernas, Estlands och Sveriges, närmande till varandra i kulturellt hänseende ta sig vackra uttryck. I Estland har man under århundraden hyst varma sympatier för Sverige, och i Sverige intresserar man sig icke heller så litet för Estland. Där om vittnar bl. a. en i Göteborg nyligen bildad svensk-estnisk kulturell förening.

Detta skedde i samband med ett besök av professor Gustaf Suits från Tartu, vilken höll en s. k. Hedlundsföreläsning den 16 nov. I föreläsningen i Högskolans aula behandlades den estniska litteraturen under den svenska tiden. Efter föredraget stannade de intresserade kvar och konstituerade den nya sammanslutningen.

Initiativtagare till denna vore professor Vilhelm Lundström och lektor Nils-Herman Lindberg.

Det är meningen att den svensk-estniska sammanslutningen skall stå i nära kontakt med svensk-estniska samfundet i Tartu. Den nya föreningen, som kallas Svensk-estniska samfundet, är den första i sin

art i Sverige. Redan för tio år sedan bildades en svensk-estnisk förening i Stockholm under generalkonsul Fagraeus' ledning, men denna förening har kommersiell syftning, medan den som nu bildas uteslutande är av kulturell art. Den skall ha till allmänt ändamål att sprida kunskap om Estland och om den estniska litteraturen. (A. S.)

Tilltalsordet "ni" i svenskan.

Svenska språket har en egenhet, som andra språk sakna. Man tilltalar en person icke med „ni“ utan titulerar eller använder herr, fru eller fröken framför personens namn, som man tilltalar. Det anses t. ex. oartigt att vända sig till en person, med följande tilltal: „Jag har en bön till eder.“ För att en svensk icke skall känna sig sårad måste det heta: „Jag har en bön till direktör Svensson“ jag har en bön till herr Petersson ... fru Andersson eller ... fröken Jonsson.“ Detta tilltals-skick är emellertid ganska besvärligt och från flera håll ha röster höjts för att i st. f. titel, herr, fru och fröken införa i talspråket det enkla „ni“ och „eder“. Där om skriver Arvid Bengtsson i „Korrespondens“ följande:

Bristen på enthetligt tilltalsord i svenskan har varit under debatt många gånger och i långa tider. Både språkmän och andra ha diskuterat problemet och sökt lösa det. I dagarna har det åter tagits un-

der behandling på ledande håll. Så t. ex. föreligger i bokhandeln ett arbete av en auktoritativ språkman, professor Erik Wellander. Redan titeln på det sextonsidiga häftet, *Tilltalsordet ni*, anger, vilket ord som står i intressets brännpunkt.

I sin formlära saknar nämlingen språket inte tilltalsord. Mot „ni“ finns ur morfologisk synpunkt ingenting att invända. Att ordet från början uppkommit genom att slutljudet i en verbform felaktigt uppfattats som begynnelsejud i ett följande pronomen (ex. saden I: sade-ni), alltså genom ett rent misstag, har, som professor Wellander framhåller, säkert inte vållat dess dåliga anseende. Många förbättringar under språkets utveckling bero på liknande misstag, och allmänheten har utan att reflektera över deras brist på „historiskt berättigande“ accepterat dem, därför att de visat sig ändamålsenliga. Felet med „ni“ är, att det inte begagnats ömsesidigt. Under den tid då franskt inflytande behärskade Sveriges kultur, kunde „ni“ inom aristokratiska kretsar användas mellan socialt likställda, efter mönster av franskans „vous“. Men om en person, som själv inte hade någon titel, tilltalade en greve, en ämbetsman, en professor eller någon annan betitlad person, gick det inte an att begagna „ni“, ty man skulle visa, att man respekterade titeln. Själv fick den obetitlade nöja sig med „ni“. På så sätt kom en klang av rangskillnad och

Lucia-dagen,

fredagen den 13 december, högtidlighålles på sedvanligt sätt å svenska folkskolan, Rütli 3, kl. 19 med ett samkväm, anordnat av skolans lärare och elever.

Kaffe- och teservering
 ALLA VÄLKOMNA!

E. A. B.

mindervärdighet att fastna vid „ni“.

Under 1800-talets första hälft fick „ni“ alltmer karaktären av ett tilltalsord till underordnade och socialt lägre stående personer, och denna karaktär har ordet sedan dess behållit, trots alla försök — de började redan vid förra seklets mitt — att lansera det som allmänt tilltalspronomen. Den karaktären är orsaken med titel eller med namn och titel i stället för att begagna det korta, språkligt tadel fria „ni“.

Professor Wellander anför exempel på hur klumpigt umgängesspråket svenskar emellan blir på grund av den krångliga titulaturen. Något överdriven eller konstruerad verkar kanske meningen „Till åter direktör Svensson, att jag tar direktör Svenssons bil?“ Man anses väl tillräckligt artig, om man säger „Till åter direktörn, att jag tar bilen?“ eller åtminstone „Till åter direktör Svensson, att jag tar direktörns bil?“ Men redan detta är otympligt nog, och det visar riktigheten av påståendet, att bristen på tilltalsord gör vårt språk tyngre än andra kulturspråk. Tysken med „Sie“, engelsmannen med „you“, fransmannen med „vous“, dansken och normannen med „De“ skulle ha formulerat meningen mycket enklare.

Att det föreligger ett behov av tilltalsord, är alltså obestridligt, även om man inte kan instämma med den tidning, som häromdagen skrev, att det nuvarande tillståndet är „olidligt“. Svenskarna ha ju dock hårdnat ut rätt länge med det!

Men är det då möjligt att genom avsiktliga åtgärder förvärva allmänt erkännande åt ett nytt tilltalsord? Går inte språkutvecklingen sin egen väg, oberoende av alla yttre ingripanden? Så frågar professor Wellander, och han besvarar själv frågan: erfarenheten har visat, att en målmedveten strävan att påverka språkbruket visst inte är utsiktslös. Likaväl som smak och uppfattning påverkas i andra avseenden, kunna de påverkas i fråga om språket. Dessutom är „ni“-problemet en fråga om

Svenskt bolag i Estland.

„Baltiska oljebolaget“ med svenska finansmän har startat.

Stiftelseurkund för ett bolag, kallat „Baltiska oljebolaget“, har undertecknats av bl. a. häradshövding Marcus Wallenberg och generalkonsul Axel Ax:son Johnson i Stockholm. Enligt stiftelseurkunden skall „bolagets verksamhet ha till föremål att efter övertagande av estländska oljeskifferkonsortiets tillgångar utnyttja i Estland och andra länder nu förefintliga och kommande koncessioner samt köpa, sälja och framställa brännolja, bensin o. dyl.“ Estländska oljeskifferkonsortiet bildades 1926 i avsikt att närmare undersöka möjligheterna att utnyttja de mycket rika och stora oljeskifferlager som Estland äger. Konsortiet förvärvade av estländska regeringen en koncession på 10,000 hektar mark hållande cirka 150 miljoner ton skiffer och igångsatte ett energiskt arbete för att lösa de

tekniska problem som sammanhänge med oljeutvinningen ur den estniska råskiffern.

År 1928 byggdes i Sillamägi nära Narva en destillationsanläggning för framställning av cirka 15,000 ton råolja per år. Vår regering och Statsäldsten ha visat synnerlig förståelse och med synnerligt tillmötesgående hälsat den utvidgning av de svensk-estländska förbindelserna som återupptagandet av arbetet vid Sillamägi kan anses innebära. Då oljeskiffern är så rik på olja att man av 5 ton råskiffer erhåller ett ton olja och de lätt tillgängliga oljeskifferlagren äro betydande finnes möjlighet för att man, om oljekonjunkturerna fortfarande bli gynnsamma, kan öka produktionen snart sagt till vilken utsträckning som helst. Det nya bolagets aktiekapital skall vara minst 600,000 och högst 1,800,000 kronor.

mänsklig umgäengesform lika mycket som en språkfråga, och hur sällskapslivets maner rönt påverkan, är ju allmänt bekant. Det gäller blott, att initiativet kommer uppifrån, från de ledande kretsarna. De medborgare, som ha titlar, måste offra dessa eller rättare sagt offra det nöje, som ligger i att jämt och ständigt höra dem upprepas. De måste på något sätt ge till känna, att de godta „ni“ av alla. Att reformen skulle kunna gå nerifrån och uppåt, är otänkbart. Om kontorspojken helt plötsligt tilltalade verkställande direktören med „ni“, skulle följderna bli lika tråkiga för den tilltänkta „ni“-reformen som för honom själv.

Som bevis för att en förändring av detta slag är möjlig, anföres Aftonbladets „fröken“-reform på 1860-talet. Genom denna försvann ordet „mamsell“, som dittills begagnats till ogifta kvinnor av ofrälse börd, och „fröken“, som varit reserverat för adelsdamer, blev allmän titel för alla damer, som inte kunde kallas „fru“. Man kan dock invända,

att denna förändring gick i en annan riktning än „ni“-reformen. Den gången skänktes en ansedd titel åt de breda folklagren. Nu gäller det att påtvinga alla klasser ett illa omtyckt tilltalsord. Det är samma skillnad som mellan att ro medströms och motströms.

Men inte desto mindre bör reformen kunna genomföras, nu då så starka krafter äro i verksamhet för den. Professor Wellanders broschyr är utarbetad på uppdrag av Modersmålslärares förening och distribueras i dagarna till alla landets modersmålslärare. Dessa ha ju stora möjligheter att påverka den uppväxande generationen i en dylik fråga. Naturligtvis äro de inte på något sätt skyldiga att lämna sin medverkan, men att döma av de uttalanden, som hittills offentliggjorts, sympatisera de i stort sett med saken.

Det föreslås i broschyren, att titeln, föregången av ordet „herr“, eller namnet, föregånget av titel, skulle på lämpliga ställen stickas in i talet som opposition till „ni“. Man skulle alltså säga t. ex. „Tar ni det

med er i bilen, direktör Svensson, eller skall jag skicka det till er?" Härigenom skulle ett bruk från de andra kulturspråken införas hos oss. Det kan dock ifrågasättas, om det vore lämpligt att påtruga oss detta uttryckssätt, som vår språkkänsla inte har något behöv av. Avsikten att med oppositionstiteln lägga ett plåster på såret för dem som bli lidande genom att titeln inte längre begagnas som pronomen, är nog så behjärtansvärd, och förfaringssättet skulle underlätta tilltalsfrågans lösning, men det står i strid med det som professor Wellander dock anser som en mycket betydelsefull vinst av „ni“-reformen: den ökade sociala trevnad, som likheten i tilltal skulle innebära. Reformens demokratiska syfte skulle förfuskas.

Vi förmoda, att de flesta av våra läsare äro eniga om att „ni“-reformens mål — „ett sådant tilltalsskick, att utanför det område, där „du“ med rätta är allenarådande, „ni“ användes av vem som helst till vem som helst“ — är värt att sträva för. Och tidpunkten är väl vald just nu, när ordet „funkis“ ännu har sin makt över sinnena. Ty „ni“ är funkis, det är ändamålsenligt, men det gamla tilltalsskicket är opraktiskt, påpekar professor Wellander. Därför finns det gott hopp om seger för „ni“.

Förbindelserna med bygderna.

Den senaste veckans regnväder och värme ha gjort att

SVENSKA SKOLANS JULFEST

Svenska folkskolans i Tallinn sedvanliga julfest hålles å stadens 4:de folkskola, Uust. 15, torsdagen den 19 december kl. 18.

ALLA VÄLKOMNA!

isen emellan Haapsalu och Österby icke mera kan användas. Tack vare den tidigare kölden hade vattnet även emellan Vormsi och Haapsalu tillfruset men icke tillräckligt, så att tillståndet nu är sådant att det varken bär eller brister, och förbindelserna med öarna äro mycket försvårade. Det har även inverkat på postgången.

Professor Henrik Schück 80 år.

Den framstående litteraturhistorikern i Sverige, professor Henrik Schück fyllde den 2 november 80 år.

J. L. Saxon.

Den 7 november avled i Stockholm en vida bekant man, redaktör J. L. Saxon.

Saxon var en av Sveriges största tidskriftsförläggare. Hans bok „Umgängeskunst och levnadsvett“ är allmänt bekant.

Från krigsskådeplatsen.

De sparsamma rapporterna från det italiensk-abessinska kriget i Afrika förtälja ingenting nytt. Det föreföll en tid

att vara lugnt på båda fronterna, men kanske var det lugnet före stormen. Bägge parterna rapporterna dock betydande motgångar för fienden på sydfrenten.

Under den sista tiden talas det mycket om abessiniernas frammarsch på sydfrenten. Således skola italienerna ha utrymt Gorohai och Gerlogubi vid Ogadenfronten och retirerat till Ual-Ual och Warder. Vid sitt återtag ha italienerna kvarlämnat många automobiler, lastvagnar, vapen och ammunition. Även stora spannmåls- och livsmedelsförråd ha fallit i abessiniernas händer.

Abessiniens förre okronkejsare, avled den 25 nov. på sin egendom Gara Muleta, där han sedan 1932 hållits internerad. Enligt en uppgift var dödsorsaken lungsot, enligt en annan paralysis generale.

Till våra läsare.

Årets slut nalkas. Vi måste därför enträget be alla de prenumeranter, som ännu ej erlagt prenumerationsavgifterna för 1935, att göra det nu genast. Man bör komma ihåg att såväl tidskriften själv som även expedieringen och allt arbete dessutom kosta pengar. Därför borde ingen prenumerant undandraga sig betalningen av den lilla avgiften för täckande av de utgifter redaktionen haft för var och en, som erhållit tidningen.

Redaktionen.

A-B „EESTI AGA“

Tallinn, Vene 11-a. Tel. 441-33.

FABRIKATION:

av syr- och acetylgaser.

FÖRSÄLJNING

av svets-, skär- och lötbrännare alla reservdelar samt diverse metaller och pulver därtill

ACETYLENGAS, STRÅLASTARE OCH SIGNALAPPARATER.

SKOLA FÖR SVETSARE.

FÖRSTA INHEMSKA
FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET

EESTI LLOYD

GRUNDAT ÅR 1919

TALLINN, PIKK 11

EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.

Liv-,

brand-,

olycksfalls-,

inbrotts-,

glas- &

transportförsäkring

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsågblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär
Tillv: A/B ORSA Sågbladsfabrik,

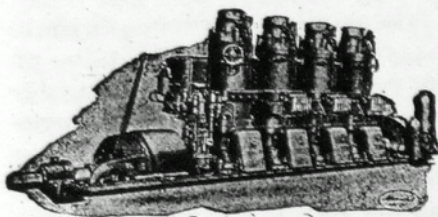
Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress:
Järnbirger.

AXEL JOHANSSONS
CHARKUTERIAFFÄR, TRANÅS
Rekommenderas. Uppköper Fläsk, Kalv,
Får, Ägg, Smör, Levande slaktdjur.
Telefon 173, Telefon 404.

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
nneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

RÅOLJEMOTORER

SKANDIA-VERKEN A.-B.

LYSEKIL

Byggnadsfirman ANDERS DIOS

Vid besök i Kalmar köpas
CHARKUTERIVAROR
fördelaktigast hos
CARL JOHANSSON

Larmgat. 40, Kalmar. Tel. 12. 10 4.

SPARBANKEN I KARLSKRONA
Grundad 1827.

Betalar högsfa ränta å insatta medel.
Utlåmnar lån på förmånliga villkor.

E. Petterssons Möbleringsaffär

Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
och MATTOR.

VEGA

separatorn är enkel, lättskött, renskummande
och slitstark. Låmnar sina köpare största till-
fredsställelse och valuta. Priset billigt.

Agenter antagas.

Eskilstuna Separator A.-B. ESKILSTUNA

Reserverad annonsplats!

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. June-
motorn Munkell
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Tel. 197. 89/- JÖNKÖPING - Telegr. Moto,

A.-B. A. P. JONSSON & Co.
Storgatan 25 * Västervik.
Telefoner 57, 373 och 1001. Kontor Stadens och
ortens största parti- och minutaffär i Järnva-
rubranchen

Vart ska jag gå för att få de bästa och billi-
gaste charkuterivarorna?

Jo till

Einar Johanssons
Charkuteriaffärer
Johannesborg 6. Torget. S. Långg. 26.
Tel. 1582. Kalmar. Tel. 1452.
Gör ett besök och Ni blir belåten!

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil.

Konservfabrik för inläggning av finare
anjovis och sillkonserver. Tel. 15

HUSMÖDRAR!

Begär alltid Hvilans mejeriprodukter
ÅKARP

Smör, Mjölks & Gräddor.

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Merserisation
Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

Hotel BORÅS

Rekommenderas.

Vördsamt H. Persson.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkross-
sar, Vägbyggnadsmaskiner, Betong-
blandare, Torvmaskiner, Bränslekross-
sar för Torv, Koks och Kol, Pulverise-
ringsmaskiner, Vindsikt, Transportap-
parater, Lastningsellevatorer, Rullager,
Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommende-
ras.

AKTIEBOLAGET

ÅBJÖRN ANDERSSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel. Namnanrop: Gjuteriet

HANSA STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING
Avdelningskontor
i Tallinn, Jaani 11.

Olofströms

Rostfria Kokkärl
rekommenderas

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger: Bomullsfla-
nell, Crepe-Frottéer, Poplin, Silkesblustyg
Zefyr, Bolstervar, Cover, Coat, Jacquardbolster
Kadetttyg, Möbelttyg.

KUMLA SKOFABRIK
Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan
Stora Torget 3. Linköping Tel. 178
1:sta kl. Konditoriserivering
Försäljning av: Choklad, Konfekt,
Bakelser och Småbröd.
Beställningar emottagas.

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG
Gävle

Medlem av Norrlands Stuvareförb.
Telegramadr.: Stowing. Tel. 277

Besök Värnamo!

OTTO JANSSENS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
skodon, Slitstarka, Goda passformer.
Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla
välsorterade affärer.

DEN GYLDENE FREDEN

vid Järntorget, Stockholm
Tel. 10 80 29

ESKILSTUNABODEN

Parti- och Minutaffärer av: Huskvarna Jakt-
och Salongsgevä. Bil- och Cykelgummi, Cykel-
delar. Sportartiklar. Fiskredskap. Bosättnings-
artiklar. Kuvertsilver. Järn- & Byggnadsmaterial.
Välsorterat lager. Lågst pris.
Tel. 28, 34. August Johanson. Växjö.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR JÄRNVÄGSRESTAURANTEN

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkservering. God plats för bilar.

Gävle Manufaktur A/B
STRÖMSBRO Sverige

Nät till fiskare. Rekommenderas

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
KINNA

rekommenderar sina välkända till-
verkningar.

Prima PORTLAND CEMENT

från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Prenumerera
på

Nya Kustbon